

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De Natiuitate genitricis Dei Mariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

te Domino nostro Iesu Christo, cui est cum patre & spiritu sancto eadē laus, honor, virtus & potestas in infinita secula, Amen.

Postquam autem ex huius vitæ tenebris ad illam lucem profectus est sempiternā, quo sanctissimum corpus eius humatum est, cum beatissimæ Mariæ virginis natiuitas in ea ecclesia solēniter celebraretur, filia Lamberti hominis Diensis, quæ ad tres menses luminibus orbata fuerat, ad sepulcrum eius adducta, mox visum recepit. Eodem die filia Martini cuiusdam quæ diurnis vexata febribus, vnus lateris sanitatem amiserat, ab amicis ad idem apportata sepulcrum, post suas preces & febribus liberata est, & lateris obtinuit pristinas vires: recessitque pedibus suis gaudens, quæ paulò antè aliorum manibus cum dolore apportata fuerat.

Cap. 16.
Miracula
post obitū
eius.

DE SANCTAE VIRGINIS DEIPARAE GENEALOGIA, DEQUE EIVS LAVDIBVS ET COMMENDATIONE, Sermo beati Iohannis Damasceni, ex 4. lib. de Orthodoxa

fide, cap. 15. D. Iacobo Billio Abbate interprete.

QVONIAM de sancta atque omni laude sublimiore semperq; Virgine ac Dei genitrice Maria superius vtunque differuimus, idque quod præcipui momenti erat, ostendimus, nempe eam propriè ac verè Dei genitricē & esse, & appellari: nūc, quæ reliqua sunt, expleamus. Ipsa enim æuo omni antiquiore ac præsciente Dei cōsilio prædestinata, varijsque Prophetarum imaginibus ac sermonibus per Spiritum sanctum adumbrata, atque antè prædicata, certo tandem atque præfinito tempore ex Dauidica radice, quemadmodum ipsi promissum fuerat, orra est. Iurauit enim, inquit, Dominus Dauid veritatem, & nō frustrabitur eum: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Ac rursus: Semen eius in æternum manebit. Et thronus eius sicut sol in conspectu meo: & sicut luna perfecta in æternum, & testis in celo fidelis. Et Esaias: Orietur virga ex Iesse, & flos de radice eius ascendet. Enimvero quod Ioseph ex Dauidica tribu originem duxerit, sanctissimi Euangelistæ Matthæus & Lucas liquidò demonstrarunt: Verum hoc inter eos discriminis est, quod Matthæus ex Dauid per Salomonem Iosephum deducit: Lucas autem per Nathan: At verò sanctæ Virginis ortum vterque silētio præterijt. Quocircā scire operæ precium est, nec apud Hebræos, nec apud Scripturam sacram, hoc in more positum fuisse, vt mulierum genus recensetur: Verum hoc demum lege cautum erat, nè tribus vlla vxores ex altera tribu accerseret. Ac proindè Ioseph, qui ex tribu Dauidica ortum trahebat, iustitiamque colebat, (hanc enim laudem ei tribuit diuinum Euangelium) sanctā Virginem haudquaquam præter legis præscriptum despondisset, nisi ex eodem sceptro genus duxisset: Ob idque satis habuit Euangelista demonstrasse vnde Ioseph ortum traxerit.

Septēbris 2.
Cap. 1.

Psal. 131.

Psal. 88.

Esa. 11.

Matth. 1.

Luc. 3.

Mulierum
genus in scri-
ptura recen-
setur non so-
let.

Num. 36.

Matth. 1.

Deut. 25.

Quin illud quoque sciendum est, quod Lege sancitum erat, vt si quispiam sine liberis à vita decessisset, ipsius frater vxorem mortui in matrimonium acciperet, ac fratri semen excitaret. Ità, quod in lucem edebatur, naturā quidem secundi erat, hoc est eius qui genuerat: si autem Legem spectes, eius qui mortem obierat. Igitur ex stirpe Nathan, filij Dauid, Leui genuit Melchi & Pantherem: Pantherem autem genuit Barpantherem, (nam ità vocabatur) Barpanther rursus genuit Ioachim, Ioachim denique genuit sanctam Dei genitricem. Rursus ex stirpe Salomonis filij Dauid, Mathan ex vxore sua genuit Iacob. Mortuo autem Mathan, Melchi ex tribu Nathan, filius Leui, ac frater Pantheris, vxorem ipsius Mathan, quæ etiam Iacobi mater erat, matrimonio sibi copulauit, atque ex ea genuit Heli. Ità vterini fratres erant Iacob & Heli, ille nimirum ex tribu Salomonis, hic ex tribu Nathan oriundus. Porro Heli, qui ex tribu Nathan erat, nullis liberis susceptis è vitā migravit: eaq; de causā Iacob ipsius frater, qui ex tribu Salomonis fluxerat, ipsius vxorem accepit, fratrique suo semen excitauit, ac Iosephum progenuit. Ioseph itaque naturā quidem filius Iacob erat, à Salomone oriundus: Legis autem ratione, patrem habebat Heli, ex Nathan oriundum.

M

dum.

1. Reg. 1. dum. Quæ cum ita sint, Ioachim electissimam illam ac summis laudibus dignam mulierem Annam matrimonio sibi copulauit. Verum quemadmodum prisca illa Anna cum sterilitatis morbo laboraret, per orationem ac promissionem Samuelem procreauit: eodem modo hæc etiam per obsecrationem & promissionem, Dei genitricem à Deo accepit, vt ne hic quoque cuiquam ex illustribus matronis cederet.

S. Maria omniu creaturatu Domina. Psal. 91. Itaque gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulum) Dominam parit (id enim Mariæ nomine significatur.) Verè etenim rerum omnium cõditarum domina facta est, cum Creatoris mater extitit. In lucem autem editur in domo Probaticæ Ioachim, atque ad templum adducitur. Ac deindè in domo Dei plantata atque per Spiritum saginata, instar oliuæ frugiferæ virtutum omnium domicilium efficitur, vt quæ videlicet ab omni huiusce vitæ & carnis concupiscentia mentem abstraxisset, atque ita virginem vnà cum corpore animam conseruasset, vt eam decebat, quæ Deum sinu suo exceptura erat. Sanctus enim ipse cum sit, in sanctis requiescit. Ad hunc igitur modum sanctitatem consecratur, sanctumque & admirabile, ac summo Deo dignu templum existit. Quoniam autem ob illud Esaiæ vaticinium, Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel (quod si interpreteris, idè est quod, nobiscum Deus) hostis ille salutis nostræ sedulo virgines obseruabat, idcirco, vt is qui sapientes in versutia sua compræhedit, eum qui sapientiæ nomine sese semper effert, in fraudem impelleret, puella Iosepho à sacerdotibus desponderetur, nouus videlicet liber literas scienti. Hæc porrò desponsatione id agebatur, vt & Virgini custos præstet esset, & ei, qui virgines obseruabat, impostura fieret.

Esa. 7. 1. Cor. 3. Iob 5. Esa. 29. Cum autem venit plenitudo temporis, Angelus Domini ad eam missus est, vt Domini conceptionem ipsi nunciaret. Atque ita Filium Dei, ac veram & subsistentem Patris potentiam, non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, hoc est ex conuersu ac femine, verum ex Patris benigna voluntate, Spiritusque sancti cooperatione concepit. Atque & Creatori, vt crearetur, & fictori vt effingeretur, & Dei Filio ac Deo, vt ex puris & immaculatis ipsius carnibus & sanguinibus incarnaretur, atque homo efficeretur, subministravit, primæ videlicet parentis debitum exoluens. Quemadmodum enim illa citra Venereum complexum ex Adamo efficta est: ita etiam hæc nouum Adamum peperit: sic nimirum, vt consueto more pareret, ceterum supra naturæ morem gigneret. Siquidè is qui Patris ratione matris expers erat, patris expers ex muliere procreatur. Et quidem quatenus ex muliere ortus est, visitato pariendi more editus est: quatenus autè sine patre, generationis legem superauit. Ac rursus, quatenus consueto tempore (nouem enim menses expleuerat, ac decimum iam ingressus erat, cum in lucem prolatus est) sua partui lex constitit: quatenus autem sine vilo sensus dolore, hoc supra generationis legem fuit. Quam enim voluptas non antequam, ne dolor quidem in partu secutus est. Quod spectat illud Prophetæ: Antequam parturiret, peperit. Et illud rursus: Antequam pariendi tempus venisset, effugit, ac masculum peperit.

Iohan. 1. Iesus Christus ex carnibus & sanguinibus Mariæ virginis incarnatus. Virginis partus dolore caruit. Esa. 66. Ex ea itaque incarnatus filius Dei natus est, non inquam homo θεοφόρος, id est Deifer, sed Deus incarnatus: neque Prophetæ in morem diuina operatione atque afflatu inuctus ac delibutus, verum totius vngētis præsentia: ita vt & id quod vnxit, homo factum sit, & id quod vnctum est, Deus, non per naturæ mutationem, sed per hypostaticam vnionem. Idem enim ipse & vngens erat, & vnctus, vt Deus nimirum seipsum, velut hominem, vngens. Quid igitur afferri potest, quin Dei genitrix sit, quæ Deum incarnatum ex se genuit? Sanè propriè ac verè Dei genitrix est, & Domina, atque omnium rerum conditarum heras, vt quæ simul & ancilla & mater summi illius Opificis extiterit. Quemadmodum autem ipse conceptus, eam, à qua conceptus fuerat, virginem conseruauit: sic etiam in lucem editus, virginem in eolumem custodiuit, vt qui duntaxat per eam transierit, clausamque ipsam tutatus sit. Ac conceptio quidem per aurem contigit: procreatio autem per eam partem, qua foetus in lucem exire consueuerunt: (tametsi non desint, qui eum per Dei genitricis latus fluxisse fabulentur.) Neque enim impossibile hoc ipsi erat, vt & per portam transierit, & illius tamen signacula minimè labefactaret.

Ezech. 44. Mansit ergo etiam à partu virgo, illa semper Virgo, vt quæ ad extremum vsque spiritum nunquam cum viro consuetudinem habuerit. Quauis enim scripturæ sacræ monumentis ita proditum sit: Et non cognouit eam, donec peperit filium suum primogenitum: sciendum tamen est, primogenitum eum esse, qui primus sit genitus,

tus, etiam si alioqui vnigenitus sit. Etenim primogeniti vox, primùm quidem aliquem genitum esse declarat, non tamen necessariò alios quoque postea genitos esse indicat. Atque hæc particula, Donèc, ita præscripti temporis terminum significat, vt Quã significationem interdum habeat Donèc. Matth. 28. 1. Theol. 4. ramentum sequens tempus haudquaquam excludat. Ait enim Dominus; Eccè ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi: non quòd post seculi consummationem sese abstracturus sit: ait quippè Apostolus; Et sic semper cum Domino erimus, hoc est post communem resurrectionem. Quoniam enim modo ea, quæ Deum genuerat, atque ex eorum, quæ postea secuta erant, experimento miraculum cognouerat, viri complexum admisisset? Absit hæc opinio. Neque enim cordati animi est hæc cogitare, nedum perpetrare. Verùm ipsa beata atque eiusmodi beneficij, quæ naturæ captum excedebant, affecta, quos in partu dolores effugerat, passionis tempore sustinuit, vt quæ pro materno suo affectu viscera sibi lacerari senserit, & dum eum, quem Deum gignendo nòrat, vt fontem ac facinorosum morte affici conspiceret, intimis, cogitationibus, tanquàm gladio, discerperetur. Atque ita intelligendum est illud; Et tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit. Verùm resurrectionis gaudium mœrorem hunc exceperit, Deum videlicet prædicans eum, qui carne mortem obiërat. Luce. 1.

DE SANCTA VIRGINE MARIA DEI GENITRICE SERMO BEATI IOHANNIS DAMASCENI, EX lib. 3. de Orthodoxa fide, cap. 12. eodem Billio interpretæ.

DEI autem genitricem propriè ac verè sanctam Virginem prædicamus. Quemadmodum enim verus Deus est, qui ex ipsa natus est: ita vera Dei mater, quæ verum Deum ex se incarnatum genuit. Deum porrò ex ea natum esse dicimus, non quòd Verbi diuinitas existendi principium ex ea traxerit, sed quia Verbum ipsum, quod ante secula citra vllum temporis spatium ex Patre genitum est, ac sine principio & sempiternè vnà cum Patre & Spiritu sancto existit, in extremis diebus salutis nostræ causâ in ipsius ventre domicilium habuit, atque ex ea sine vlla mutatione incarnatum & genitum est. Neque enim sancta Virgo purum hominem genuit, sed Deum verum, non nudum, sed carne conuersitum: nec ita, vt corpus è cælo deuexerit, ac per eam, non secus ac per canalem, transferret, sed carnem eiusdem nobiscum essentia ex ipsa assumpsisset, atque in seipso, vt subsisteret, effecisset. Nam si corpus è cælo allatum, ac non ex natura nostra natum est, quid tandem commodi assumpta humanitas afferebat? Etenim Verbi Dei incarnatio ob eam causam extitit, vt hæc ipsa natura, quæ peccatum admiserat, & ceciderat, & corrupta erat, tyrannum, à quo in fraudè impulsâ fuerat, vinceret, sicque à corruptione vindicaretur, quemadmodum ait diuinus Apostolus; Quoniam per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Si prius illud verè extitit, sanè & secundum. Quanquàm autem his quoque verbis vtitur, Primus Adam de terra terrenus, secundus Adam de cælo cælestis: non tamè his verbis hoc vult, corpus eius è cælo fluxisse: sed eum haudquaquam nudum hominem esse ostendit. Etenim, vt vides, & Adamum, & Dominum appellauit, vtrunque nimirum simul indicans. Adamus quippè, si interpreteris, terrigenam sonat. Liquet autem terrigenam esse hominis naturam, vt quæ ex terra efficta sit. Domini autem vocabulum diuinam naturam ostendit. Mariâ Dei matrem dicendam esse. Cur Deus homo factus. 1. Cor. 15. Explicatur Pauli locus.

Ac rursus ita loquitur Apostolus; Misit Deus Filium suum vnigenitum, factum ex muliere. Non dixit, per mulierem, sed, ex muliere. Quibus verbis hoc significauit, eum ipsum esse vnigenitum Dei filium, ac Deum, qui homo ex Virgine ortus est: atque item eum ipsum ex Virgine genitum esse, qui Dei Filius ac Deus est: genitum porrò corporeo modo, quo scilicet homo extitit: & quidem ita, vt non in antè condito homine, tanquàm in Propheta habitârit, verùm ipse essentialiter ac verè homo effectus sit, hoc est in hypostasi sua carnem animâ rationali atque intelligente præditam condiderit. Hanc enim significationem illud habet; Factum ex muliere. Nam quo tandem pacto Dei Verbum sub lege factum esset, nisi homo eiusdem nobiscum Gal 4. Quomodo Christi incarnatio intelligenda sit.

Dei genitricem Mariam dicere totum humanitatis assemper mysterium declarat.

Dux Iesu Christi naturas.

Cur Christiparam D. Mariam nō dicamus.

Nestorij commentū.

Quis pius homo Christus dici potest. Iohann.

Dei filius per omnia nobis similis factus est.

Dulcis hominibus Dei genitricis memoria.

substantiā extitisset? Ac proinde meritò ac verè sanctam Mariam Dei genitricem appellamus. Hoc enim nomen totum humanitatis assumptæ mysterium adstruit. Nam si Dei mater est ea quæ genuit, profectò Deus est, qui ex ipsa genitus est: profectò etiam homo. Nam qui fieri potuisset, ut Deus, qui æuum omne antecedit, ex muliere nasceretur, nisi homo extitisset? Qui enim hominis filius est, homo etiam ipse sit, necesse est. Quòd si ille ipse, qui ex muliere natus est, Deus est, vnus nimirum atque idem est, qui, quantum ad diuinam principijque expertem essentiam attinet, ex Deo Patre genitus est; & qui extremis temporibus secundum eam substantiam, quæ initium habuit, tempori que subiecta est, hoc est humanam, ex Virgine natus est. Hoc verò vnam Domini nostri Iesu Christi personam, & duas naturas, ac duas generationes significat.

At Christiparam sanctam Virginem nequiquam dicimus, propterea quòd ad tollendum Deiparæ vocabulum nefarius ille & execrandus, & cum Iudæis sentiens Nestorius, illud inquam ignominia vas, in contemptu solius verè supra res omnes conditas honoratæ Dei genitricis (disrumpatur ille licet, vnà cum patre suo sathana) hoc nomen excogitauit. Nam & Rex Dauid, Christus dicitur, & Aaron Pontifex, (Reges enim & Sacerdotes ij erant, quibus vnctio adhibebatur) ac quiuis homo pius Deique numine afflatus, Christus dici potest: at non item naturà Deus, quemadmodum vesanus Nestorius, qua audacia erat, eum, qui ex Virgine natus est, θεογον, hoc est diuinum, dicere non dubitauit. At nos, absit, ut θεογον eum dicamus, vel cogitemus, sed Deum incarnatam. Ipsum enim Verbum caro factum est, vtero quidem à Virgine gestatum, Deus autem prodiens vnà cum assumpta natura iam illa quidem etiam ab eo diuina effecta, protinus ut in ortum producta est: ita ut simul hæc tria extiterint, nimirum quòd assumpta sit, quòd extiterit, quòd diuina reddita à Verbo fuerit. Atque ita sancta Virgo Dei genitrix tum intelligitur, tum dicitur, non modò propter Verbi naturam, verum etiam quia humana natura diuina effecta est. Quorū simul & conceptio, & existentia, mirabili modo facta est, conceptio nimirum Verbi, carnis autem in ipso Verbo existentia: sic nempe, ut ipsa Dei genitrix mirū quendam in modum ac naturam superantem, hoc rerum omnium fitori subministraret, ut ipse fingeretur, ac Deo vniuersitatis huiusce parenti & architecto, ut homo fieret, assumptæ humanitati diuinitatem afferens: cum interim vnio, ea quæ vnita sunt, talia seruariet, qualia vnita sunt, hoc est, non diuinitatem solū, sed etiam Christi humanitatem, nec solū, quod supra nos, sed etiam quod insar nostrī. Non enim cum prius insar nostrī extitisset, postea supra nos extitit: sed semper à primo ortu vtrunque extitit: quoniam iam inde à primo cōceptionis momento in ipso Verbo existentiam habuit. Quocircā id quod assumptum est, suapte quidem naturā humanam est: Dei autem ac diuinum modo quodam singulari, ac naturam superante. Quin animatæ quoque carnis proprietates habuit. Eas enim dispensationis ratione Verbum suscepit, naturalis motus ordine verè ac naturaliter existentes.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO PRIMVS DE NATIVITATE BEATISSIMÆ VIRGINIS Mariæ: vt habetur in Tomis Aloysij.

3. Septēbris

De gaudijs properamus ad gaudia, & feruentem stylum gloriosa materia facit feruentiorem. De Virgine venimus ad Virginem, & de Maria ad Mariam recurrimus. Bonum est nos hinc esse, melius immorari, optimum permanere. Felices Angelici spiritus, qui beatæ Virginis habent præsentiam. Nos interim memoriam abundantia suauitatis tuæ eructamus. Illi præsentiam, nos memoriam. Si sic dulcis est memoria, quid est præsentia? Et illi quidem abundantiori rore diuinitatis infusi, genitum & genitricem visione mirabili contuentur, Regis & Regina glória cumulari. Nos verò, quos carcerariæ mortalitatis arumna contorquet, memoria pascimur, scripturis releuamur: & quod illi vident, nos legimus. Vtinam veniat, qui nos in lucem reponat, dies, vbi non legere liceat,

liceat, sed videre. Interim consolemur nos suauitate memoriae, donè dulcedine praesentiae satiemur. Hodie nata est illa, per quam omnes renascimur, cuius speciem Psal. 44. concupiuit omnipotens, & in qua Deus posuit thronum suum. Ipsa est thronus ille mirabilis, de quo in Regnorum historia legitur in haec verba: Fecit Rex Salomon 3. Reg. 10. thronum de ebore grandem, & vestiuit eum auro fuluo nimis. Per sex gradus ascendebatur ad eum. Rotundus erat in posterioribus. Duodecim leuiculi stabant super gradus, respicientes ad thronum. Porro duae manus tenebant hinc & inde sedile. Duo leones stabant iuxta brachiola. Non est factum simile opus in vniuersis regnis. Sed iam verba proposita producamus in lucem, & aquam eliciamus de petra, ipsa loquente in nobis, de qua loqui vobis proponimus.

Fecit, inquit scriptura, Salomon Rex thronum de ebore grandem. Tribus nominibus in scripturis Salomonem vocatum legimus, & vbiq; regio nomine titulatu, videlicet Salomonem, Ecclesiasten, Ididam. Filius Regis, immo & Rex: nec solum filius Dei, sed etiam Deus. Salomon, id est, pacificus, est nobis in hoc exilio. Ecclesiastes, id est, concionator, erit in iudicio. Idida, id est, gloriosus, erit in regno: in exilio amabilis, in iudicio terribilis, in regno admirabilis. In exilio pius, in iudicio iustus, in regno gloriosus. Vide autem, si non vbiq; Rex. In exilio rector morum, in iudicio discretor meritorum, in regno praemiorum distributor; simulque confidera, quia non Ecclesiastes, non Idida, sed Salomon tam gloriosum opus facere praenotatur. Auerte oculos tuos ab illius terreni Regis delicijs: qui licet fuerit sapientia singularis, sublimis gloria, rebus affluens, pace securus, non tamen tale opus facere potuerit, quale factum non sit in vniuersis regnis. Nunquid sacrae scriptor historiae omnia opera mundi, & gloriam eorum intuitu diligenti prospexerat, vt hoc statim tota deliberatione, non vni, sed omnibus anteforret? Inania sunt haec, si non recurramus ad intimos caelestis disciplinae recessus, si non deuiemus a via literariae qualitatis. Salomon noster, non solum sapiens, sed & sapientia Patris: non solum pacificus, sed & pax nostra, qui fecit vtraque vnum, fecit thronum, vterum videlicet inremeratae Virginis, in quo sedit illa maiestas, quae nutu concutit orbem. Hanc sessionem Filij & probauit, & cognouit Pater, ipso dicente: Tu cognouisti sessionem meam; & Thronus tuus Deus in seculum seculi, & Thronus iste sicut Sol in conspectu tuo. Sedes, inquit scriptura, super thronum, qui iudicas aequitatem. Quid enim iustus, quam vilem & transfugam seruum, & conserui sui sedulum deceptorem, perpetuis ignibus assignare, & illum, quem fefellerat, suo resignare principio? Ait ille alter filius Virginis: Et vox de throno exiuit, dicens: Laudè dicite Deo nostro omnes sancti eius. Et ex hoc throno laus Angelorum prorumpit, & hominum, quia dum hic restituitur, & ille resarcitur, vtrique gratiarum debent deuotionem. Nosti quidnam dicat, qui sedet in throno? Ecce, inquit, noua facio omnia. Felix thronus, in quo sedet dominator Dominus, in quo, & per quem non solum omnes, sed omnia renouantur. Parco verbis, quia quosdam vestrum sentio praeuolare, & currentis styli praenire pauperiem. Merito ergo tale opus non eloquenti, non glorioso, sed pacifico scribitur assignatum, quia venit Iesus instaurare & quae in caelis, & quae in terris, pacemque & concordiam inter homines & Angelos, mediante Virgine, reformare.

De ebore, inquit. Quid est, quod aurum, & argentum, & lapides preciosi, & omnis denique preciosioris materiae praetermittitur gloria? Sola eboris substantia capax est tantae compositionis, & fabricatur in ea, quod omnibus operibus praefertur. Ebur enim & mirabili candore relucet, & multa praeminet fortitudine, frigidiorisque naturae sortitur auspiciis. Et quid candidius illa virginitate, quae singularis adipe citius sui gratia supercaelestem curiam allicit ad videndum? Quid fortius illa fortitudine, per quam Domini fortitudo vasa diripuit fortioris? Quid frigidius illa substantia, quam obumbravit virtus Altissimi, & ab aestu peccati defendit superuenientis spiritus plenitudo? Ex hoc ebore (nisi fallor) sunt illae domus eburnae, de quibus dicit Psal. 44. Psal. Myrrha, & gurta, & castia a vestimentis tuis, a domibus eburneis.

Sequitur, Grandem. Quid grandius virginis Mariae, quae magnitudinem summam Diuinitatis intra sui ventris conclusit arcanum? Attende Seraphin, & in illius superioris naturae superuola dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumque opificem opus istud supergredi.

Et vestiuit eum auro fuluo nimis. Aurum omnibus metallis preciosius, intelli-

Eadē zuro
Diuinitatis
vestitur.
4. modis
Deus rebus
creatis inest

ge Diuinitatem Dei, omni præminentem mundo, omnia gubernantem. Hac vestita est, immò superuestita mater Altissimi, totamque Virginem tota illa in diuisibilis natura largiori gratia superfudit. Quid est autem, quòd dicitur Fuluo nimis? Hic aliquid requirèdum reliquit nobis Spiritus ille multiplex: & vtiàm possim explicare quòd sentio. Quatuor modis inest Deus omnibus creaturis. Primo modo essentialiter tam bonis, quàm malis, nihilque intercludit Deitatis essentialiter, per quam esse omnia acceperunt. Inde est, quòd nusquam, & in omni loco esse legitur, cum omnibus præsentialiter assistat, & à nullo compræhendatur. Habent etiam & mali Dei præsentiam, sed non gaudent, cum inanimata quælibet hoc possint priuilegio gloriari. Secundo modo inest bonis operatione: agit enim in eis virtus operatiua, vt operentur opera Dei: nec ociosè creati sunt inter creaturas, sicut & mali, qui elegerunt arefcere, vt sempiternis ignibus alimenta ministrèt. Inest & plerisque bonis illuminatione, quos de futurorum cognitione nobilitat, & participes suorum efficit secretorum. Quarto modo inest vni creaturæ, videlicet Mariæ Virgini identitate, quia idem est, quòd illa. Hic taceat & contremiscat omnis creatura, & vix audeat adspicere tantæ dignitatis & dignationis immensitatem. Dominus tecum, inquit Archangelus. Habitat in Angelis Deus, sed non cum Angelis: quia cum illis eiusdem non est essentialiter. Habitat Deus in Virgine, habitat cum illa, cum quæ vnus naturæ habet idètitatem. Hoc est ergò aurum fuluum nimis, quò thronus est vestitus: quia tali modo Deus Virginem induit, & in Virgine indutus est, vt meliori non posset.

Nota hanc
immemsam
S. Mariæ di-
gnitatem.

Sap. 1.
Sex gradus,
quibus cæ-
lum scandi-
tur.

Sequitur: Per sex gradus ascendebatur ad eum. Elige meditari quæ sancta sunt: quia peruersæ cogitationes separant à Deo. & primum gradum ascendisti. Inuiesce linguam tuam bene loqui, & substisti ad secundum. Iuste, quòd iustum est, operare, & tertium ascendere meruisti. Doce iniquos vias Domini, & consolare omnes lugentes, & ad quarti sublimitatem raptus es. Relinque mūdum, & ea, quæ in mundo sunt, & ad quinti cacumen euolasti. Teneat te perseverantia in motu, perseverantiam non relinquant, & sextum gradum viriliter attigisti. Ex hoc subsilire licet in cælum, & ad illam gloriam adspirare, in qua Regina gloriosior Angelicam reuerberat dignitatem.

Gloriæ in-
finitæ S. Ma-
riæ assump-
tio.

Psal. 86.

Cant. 6.

Luc. 2.

Cant. 2.

Sequitur: Rotundus erat in posterioribus. Posteriora Virginis, Assumptionem eius intellige, in qua finem vitæ mortalis accepit, quæ vitam reddidit orbi. Et nota cum quanto sacramento transitum Virginis scriptura comparat rotunditati. In rotundo nec principium, nec finem poteris inuenire. Ità & gloria, quæ eam de hoc mundo transeuntem excepit, principium ignorat, nescit finem: de qua nil aliud possumus dicere, nisi quia gloriosa dicta sunt de te, gloria Dei. Sequitur: Duodecim leuiculi stabant super gradus. Duodecim leuiculi, duodecim Apostoli sunt, qui præfixis gradibus validius insistentes, Regnam cæli non sine maximo stupore demirantur, & dicunt: Quæ est ista, quæ ascendit sicut aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata? Porrò duæ manus, quæ tenebant hinc & inde sedile, actiuam & contemplatiuam vitam significant, quæ matrem Virginem propensiori diligentia ambièrunt, ad eò vt nec actio contemplationem minueret, & contemplatio non desereret actionem. Recordare, quia non erat ei locus in diuersorio, quomodo filium suum proprijs vberibus lactauerit, & omnes denique vagientis paruuli sustinuerit actiones: & tunc intelliges, quia plurimum ministravit. Considera quia ipsa est, quæ in contemplatiuæ dignitatis superuecta dulcedinem, in ipsius Dei substantiam lucidiores infixit obrutus. Laua, inquit, eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

Gabriel ar-
gelus & Io-
hannes Eu-
angelista
duo leu-
culi.

Luc. 1.

Iohan. 1.

Mar. 3.

Duo leones stabant iuxta brachiola. Duo leones sunt Gabriel Archangelus, & Iohannes Euangelista: quorum alter dexteræ Virginis, alter sinistræ custos deputatus est. Gabriel enim mentem, Iohannes carnem peruigili sollicitudine seruauerunt. Qui benè leones dicuntur propter rugitum altisonæ vocis: duo enim verba nunciauerunt orbi terræ, qualia nec dicta sunt, nec dicentur, & in quorum comparatione omnia muta debeant apparère. Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum, ait Archangelus. Audis ne in hoc verbo incarnationem Dei, redèptionem hominum, renouationem mundi? In principio erat Verbum, dixit Euangelista. Animaduertis hic Verbi diuinitatem, Ecclesiæ fidem, hæreticorum silentium, locum quietis, secretum solitudinis, luminis arcanum, habitaculum pacis? Ob hanc fortassis causam vocauit Iacobū & Iohannem Boanerges, id est, filios tonitru.

Non

Non est factum simile opus in vniuersis regnis. Nihil verius, nihil sublimius, nihil dulcius miseram mortalitati, & mortali miseriam. Nam etsi multa magna facta sunt in creaturis mundi, nihil tamen tam excellens, tam magnificum fecerunt opera digitorum Dei. Virgo Dei genitrix, cuius pulchritudinem Sol & Luna mirantur. Subueni Domina, clamantibus ad te iugiter. Reuertere, reuertere Sunamitis, reuertere, reuertere, vt intueamur te. Tu benedicta, & superbenedicta, reuertere primò per naturam. Nunquid quia ita Deificata, ideò nostram humanitatis oblita es? Nequaquam, Domina. Scis in quo discrimine nos reliqueris, vbi iaceant, quantum delinquant serui tui: non enim conuenit tantam misericordiam, tantam miseriam obliuisci: quia etsi subtrahit gloria, reuocat natura: non enim ita memoraris iustitiam Dei solus, vt misericordiam non habeas, neque ita es impassibilis, vt sis impassibilis. Naturam nostram habes, non aliam: & iustum est, vt de rore tantam pietatis diffusius infundamur. Reuertere secundò per potentiam. Fecit in te magna, qui potens est, & data est tibi omnis potestas in caelo & in terra. Quid tibi negabitur, cui negatum non est. Theophilum de ipsis perditionis faucibus reuocare? Infelicem animulam, totum illud, quod in te factum est, proprio caractere denegante, de luto facis & miseriam subleuasti. Nil tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis releuare. Quomodo enim illa potestas tua potentiam poterit obuiare, quae de carne tua carnis suscepit originem? Accedis enim ante illud aureum humanae reconciliationis altare, non solum rogans, sed imperans. Domina, non ancilla. Moueat te natura, potentia moneat: quia quanto potentior, tanto misericordior esse debebis: potestati enim cedit ad gloriam, iniurias vlisci nolle, cum possit. Reuertere tertio per amorem. Scio, Domina, quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te, filius tuus & Deus tuus summa dilectione dilexit. Quis scit, quoties refrigeras iram iudicis, cum iustitiae virtus à praesentia Deitatis egreditur? Reuertere quarto per singularitatem. In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini, & sola electa es, cui gratia tanta conceditur. Absit vt cesset manus tua, cum occasionem quarras saluandi miseros, & misericordiam effundendi: neque enim tua gloria minuitur, sed augetur, cum poenitentes ad veniam, iustificati ad gloriam assumuntur. Reuertere ergo Sunamitis, id est, despecta, cuius animam pertransiuit gladius, quae fabri vxor appellata fuit. Ad quid? Vt intueamur te. Summa gloria est, post Deum te videre, adhærere tibi, & in tuae protectionis munimine demorari. Audi nos: nam & Filius nihil negans honorat te. Qui est Deus benedictus in secula seculorum, Amen.

Cant. 6.

De hoc vi.
de Tomo 1.
Februarij 4.
dic.Theauri mi
serationum
Domini in
manib' Ma
riae.

Luc. 2.

Rom. 9.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO
SECUNDVS IN NATIVITATE IPSIVS BEATISSI
MAE VIRGINIS: vt habetur in Tomis Aloysij.

NATIVITAS beatissimae & intemeratae genitricis Dei, Septembris 8.
fratres charissimi, meritò præcipuum & singulare præbet hominibus gaudium, quæ totius extitit humanae salutis exordium. Sicut enim omnipotens Deus ineffabili prouidentia suæ intuitu, antequam homo fieret, hominem periturum diabolica machinatione præuidit: sic etiam redemptionis humanae consilium ante secula in immensa pietatis suæ visceribus habuit. Et non solum qualiter redimeret, modum & ordinem in profundissima sapientia suæ ratione constituit: verum etiam, quando redimeret, certum temporis articulum præfiniuit. Sicut ergo impossibile erat, vt humani generis redemptio fieret, nisi Dei filius de Virgine nasceretur: ita etiam necessarium fuerat, vt Virgo, ex qua Verbum caro fieret, nasceretur. Oportebat quippe prius ædificari domum, in quam descendens caelestis Rex habere dignaretur hospitium, illam videlicet, de qua per Salomonem dicitur: Sapientia edificauit sibi domum, excidit columnas septem. Septem itaq; Virginalis hæc domus suffulta columnis extitit: quia venerabilis mater Domini septem Spiritus sancti donis, id est, sapientia & intellectus, consilij & fortitudinis, scientia & pietatis, atque timoris Dei dotata fuit. Quam vtique æterna sapientia, quæ attingit à fine vsque ad

Prouer. 9.

Esa. 11.

Sap. 8.

ad finem fortiter, & disponit omnia suauius, talem construxit, quæ dignificaretur illum suscipere; & de intemeratæ carnis suæ visceribus procreare. Necessè erat prius erigi thalamum, qui venientem ad nuptias sanctæ Ecclesiæ susciperet sponsum. Cui Dauid exultans in spiritu epithalamium canit, dicens; Tanquam sponsus Dominus procedens de thalamo suo.

Psal. 18.

Nota quanto studio Ecclesia Dei co. at natalem diem S. Mariæ. 3 Reg. 8.

S. Maria Dei templum.

Ibidem.

1. Cor. 10.

Num. 14.

Psal. 71.

Psal. 18.

Quis isthuc hæreticis persuadeat?

Meritò ergò hodiè profusis gaudijs totus vbiqùè terrarum orbis exultat, meritò vniuersa sancta Ecclesia, nascente sponsi sui genitrice, (vt ita præ gaudio dixerim) Fescennini carminis laudes alternat. Exultemus, inquam, in hac die præcipua, & totis visceribus in Domino delectemur, in qua dum redemptoris nostri recolimus matrem, reliquarum festiuitatum celebramus originem. Quæ enim cunctis solennitatibus est antiquior tempore, nequaquam esse debet inferior dignitate. Nam si Salomon cum Israëlítico populo in dedicatione templi ex lapidibus facti, tam copiosum & magnificentum sacrificium solenniter celebravit, quale quantumque gaudium beatæ Mariæ natiuitas populo Christiano debet afferre, in cuius uterum, velut reuerà sacratissimum templum, Deus ipse descendens, & humanam naturam ex ea suscipere, & cum hominibus dignatus est visibiliter habitare: Licet enim & in illud Salomonis templum Deus descendisse credendus sit, in hoc tamen rationabili sanctuario, hoc est in beatissimæ Virginis utero, multo mirabilius, multoque felicius dignatus est manere pro nobis, in quo Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. De illo quippè, antiquo videlicet templo, scriptum est; Factum est, cum existent sacerdotes de sanctuario, impleuit nebula domum Domini, & non poterant sacerdotes stare propter nebulam. Impleuerat enim gloria Domini domum Domini. Quæ omnia (sicut egregius Prædicator dixit) in figura contingebant illis. Gloria quippè Domini intelligitur Christus, cuius fide repletus est mundus. De qua gloria, cum pro obdurato Iudæo deprecaretur Dominum Moyses, vt parceret populo peccatori, respondit Dominus; Propitius ero illi. Veruntamen viuo ego, & viuut nomen meum, quia implebitur gloria mea omnis terra. Et Psalmista; Implebitur, inquit, gloria eius omnis terra. Quòd autem nebula impleuit domum Dei, & non poterant sacerdotes ministrare propter nebulam, hæc sententia superbos Iudæorum pontifices ac doctores insinuat, qui dum incarnationis Christi sacramenta inuestigare despiciunt, debitum fidei suæ ministerium per erroris nebulam perdunt. Ità enim eorum mentes infidelitatis caligo repleuit, vt proprijs exigentibus meritis, non agnoscant debitum credulitatis. Ad illud ergò templum Dominus in nebula descendit, vt cæcam Iudaicæ infidelitatis caliginem designaret: in hoc (sicut scriptum est) in Sole posuit tabernaculum suum, vt sedentes in tenebris & umbra mortis illuminaret. Illi denique templo Deus omnipotens gloriam quidem sui aduentus contulit, sed nihil ex eo in sua natura suscepit: in beatissimæ autem Virginis uterum non solum dignatus est descendere, sed ex eo etiam perfectam sibi substantiam nostræ mortalitatis vnire. Quanto igitur nostri templi maior est dignitas, tãto gloriosior debet esse solennitas. Sed quo pacto eius solennitatem dignè celebrare valet infirmitas hominum, quæ gaudium parere meruit Angelorum? Qualiter eam laudare poterit mortale hominis transitorium verbum, quæ illud de se protulit Verbum, quod manet in æternum? Quæ lingua in eius laude inuenitur idonea, quæ illum genuit, cui omnia benedicunt, & cum tremore obediunt elementa? Nam dum cuiuslibet martyris fortia facta extollere cupimus, dum virtutis eius insignia ad redemptoris gloriam predicamus, etiamsi ad cogitandum tardior sensus impediatur, vel ad loquendum balburians lingua non suppetat, verborum tamen copiam ipsius rei materia subministrat. Cum verò genitricis Dei laudes scribere volumus, quia noua & inaudita sunt, quæ tractanda suscipimus, nulla inuenimus verba, quibus ad hæc dignè exprimenda sufficere valeamus. Tollit enim facultatem sermonis materia singularis. Quæ enim lingua explicare sufficiat, vel quæ ratio humana non obstupescat, cum cogitare cœperit, quia creator oritur ex creatura, factor fit ex factura? Quòd in Virginea puellæ matrice concipitur, qui vastissima potius mundi amplitudine non tenetur? Quòd iacet intrâ materna viscera paruulus, qui cum coæterno Patre rerum omnium iura gubernat immensus? O beata vbera, quæ dum tenuelac puerilibus labris infundunt, Angelorum cibum & hominum pascunt. Exiguum expriment liquorem, & mundi reficiunt creatorem. Qui suæ virtutis imperio mariam procellas mitigat, qui fluminibus indeficientem aquarum impetum subministrat,

nistrat, qui aridam terram innumeris vbiq̄ fontibus irrigat, raras de virgineo pectore guttas lactis expectat. Manat liquor ex vberibus Virginis, & in carnem vertitur Saluatoris.

Hic, dilectissimi fratres, hic, rogo, perpendite, quàm debitores sumus huic beatissima Dei genitrici, quantasque illi post Dominum de nostra salute gratias agere debemus. Illud siquidem corpus Christi, quod beatissima Virgo genuit, quod in gremio fuit, quod fascijs cinxit, quod materna cura nutriuit, illud, inquam, absque vlla dubitate, non aliud, nunc de sacro altari percipimus, & eius sanguinem in sacramentum nostrae redemptionis haurimus. Hoc catholica fides habet, hoc sancta Ecclesia docet. Nullus ergo humanus sermo in laude eius inuenitur idoneus, de qua Mediator Dei & hominum cognoscitur incarnatus. Impar est illi omne humanae linguae praerogium, quae de intemeratae carnis suae visceribus cibum nobis protulit animarum, illum videlicet, qui de semetipso perhibet, dicens; Ego sum panis viuus, qui de caelo descendi: si quis ex hoc pane manducauerit, viuet in aeternum. Per cibum nanque à paradisi sumus amoenitate deiecti, per cibum quoque ad paradisi gaudia reparati. Cibum comedit Eua, per quem nos aeterni ieiunij fame multauit: cibum Maria edidit, qui nobis caelestis conuiuij aditum patefecit.

Hic etiam, obsecro dilectissimi fratres, hic lineam nostrae redemptionis attendite, & quàm circa nos diuinae pietatis viscera fuerint intenta, cordis aure pensate. Fecit Deus hominem, ut ita dixerim, mortaliter immortalem, videlicet ut si custodire vellet praerogium obedientiae, in aeternum viueret: si verò contemneret, mortis mox imperio subiaceret. Quid plura? Peccauit homo, diabolo suadente, & tota humani generis arbor venenata est in radice. Cecidit infelix pater per gulam, & eius progenies rea facta est per naturam, dicente Apostolo; Eramus natura filij irae, sicut & ceteri. Factus est itaque Adam fermentum, & vniuersam corrupit multitudinem filiorum: quia dum ille pestifero serpente vitatur afflatu, tota in illo humani generis massa corrumpitur. Vnde mediante iam nouae gratiae splendore, per egregium nobis Praedicatorum dicitur; Expurgate vetus fermentum, ut sitis noua conspersio. Sed pius & misericors Deus noluit omnimodò perire creaturam suam, quam formauerat ad imaginem & similitudinem suam. Ex omni itaque multitudine nationum vnum sibi elegit, Israeliticum videlicet populum, cui & legem dedit, & sacrificia sibi diuersorum animalium offerre praecipit. Sed lex illa, ut homo per eam perfectè saluaretur, nequaquam erat idonea. Sicut enim per Paulum dicitur; Nihil ad perfectum adduxit lex. Quia enim rudis adhuc ille populus, superbus & rigidus erat, ad portandum perfectae legis iugum ceruicem cordis humiliare non poterat. De quo nimirum populo ad Moysen Dominus dicit; Cerno, quòd populus iste durae ceruicis sit. Danda ergo illi fuerat huiusmodi lex, quae nec omninò à diuinis obsequijs liberum ire permitteret, nec tamen praecipiendo summa & graua, deterneret. Sacrificia autem, quae tunc offerebantur, ad emundationem carnis aliquatenus prodesse poterant: ad conferendum verò animabus salutem, sufficere non valebant, dicente Apostolo; Si enim sanguis taurorum, aut vitulorum, aut cinis vitulae adpersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum sanctum se obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientias nostras ad feruendum Deo viuenti? Cum enim ad emundationem carnis sacrificia illa prodesse denunciat, purgationem animabus conferre nequaquam potuisse designat. Neque enim irrationalis creatura ad sanctificandam rationalem esse poterat valida. Sed nec ipsi sacerdotes sanctificare populum poterant: quia & ipsi pro suis reatibus offerre hostias indigebant. Neque delictis obnoxij delictorum valebant vincula soluere, vel peccatores peccatorem iustificare. Necesse ergo erat, ut talis sacerdos inueniretur, qui dum in alijs peccatorum sordes ablueret, ipse in se abluendum aliquid non sentiret: & dum alieni reatus contagia tergeret, in semetipso aliquam lepra maculam non haberet. Sed huiusmodi homo in humano genere inueniri non poterat: quia vnusquisque cum Propheta hunc versiculum veraciter decantabat; Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea: & sicut per Apostolum dicitur; Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.

Obsecro, dilectissimi fratres mei, hanc vestra, immò nostra salutis historiam diligenter attendite, & humanae restaurationis ordinem etià in vestris cordibus ordinate. Corda vigilent, oculi non dormient. Cum igitur huiusmodi homo in humano genere

Nota hæc
de veritate
corporis
Christi in
Eucharistia.

Iohan. 6.

Gen. 3.

Ephes. 2.

1. Cor. 5.

Vetus lex
ad saluandum
hominem
inidonea.

Heb. 7.

Exod. 32.

Heb. 9.
Sanguis Christi
est emundator
nos ab operibus
mortalium,
id est
peccatis.

Psal. 50.

Rom. 3.

nerè inueniri non posset, nè in peccato suo periret homo; creator hominum de beatissima Virgine carnem sumens, sine peccato factus est homo; sine peccato conceptus in Virginis utero, sine peccato est conuersatus in mundo. Eia, fratres, intendite? Intendite, inquam, & ineffabile redemptionis nostræ mysterium vigilanter audite. Ecce iam sacerdos, fratres, nulla ipse habens peccata, & idcirco dignus & potens, ut sacrificium offerens, aliena mundaret peccata: Ille videlicet, cui per Prophetam dicitur; Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Sed, sicut per Paulum dicitur, necessè est sacerdotem aliquid habere, quod offerat. Veruntamen (sicut superius dictum est) impossibile erat, ut brutorum ventium sufficeret abolere peccata. Vndè ex persona Filij ad Patrem per Psalmistam dicitur; Sacrificium & oblationem noluiti: Holocausta etiam pro delicto non postulasti: tunc dixi; Ecce venio. Opertebat ergo, ut rationalis hostia fieret, quæ creaturam rationabilem expiaret. Sed peccator aliquis homo, sicut indignus erat ut sacrificiū offerret, sic etiā nihilominus, ut ipse sacrificium fieret. Quid ergo sacerdos noster faceret? Quò se verteret? Quod redemptionis nostræ consilium inueniret? Vndè Mediator Dei & hominū placionis hostiam sumeret; qua pacem inter Deū & hominem reformaret? Omnis quippè terrena creatura, si rationalis erat, peccati virus de primi parentis radice contraxerat: si irrationalis, rationalem iustificare non poterat. Quid ergo faceret Mediator pacis, & pax ipsa? Ipse est enim pax nostra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceræ soluens, inimicitias in carne sua, legem mandatorū decretis euacuans, ut duos conderet in semetipso in vnum nouum hominem, faciens pacem; ut reconciliaret ambos in vno corpore Deo per Crucem, interficiens inimicitias in semetipso, & veniens euangelizauit pacem his, qui longè, & pacem his, qui propè. Quid, inquam, faceret? Considerate, fratres mei, diligenter, considerate ineffabilis viscera pietatis, perpendite immensum & inestimabile pòdus diuinæ charitatis. Quia enim in rebus inueniri non poterat precium nostræ redemptionis, redemptor noster semetipsum obtulit patri pro nobis hostiam in odorem suauitatis. Sic ipse factus est sacerdos & sacrificium: ipse redemptor & precium. Vndè rectè per Paulum dicitur; Talis enim decebat, ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus; qui non habet quotidie necessitatem, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre; deindè pro populo. Hoc enim fecit semel se offerendo Dominus noster Iesus Christus.

Psal. 109.

Heb. 8.

Psal. 39.

Ephes. 1.

Christus filius Dei sacerdos & sacrificium: redemptor & precium. Heb. 7.

Iter ad cælum per penitentiam.

1. Pet. 2.

Ephes. 5.

Psal. 115.

1. Pet. 1.

Rom. 8.

Audistis itaque nunc, dilectissimi, breuiter reparationis nostræ mirabile sacramentum; audite etiam salutis nostræ opportunum valdè consilium. Tradidit semetipsum pro nobis Christus ad mortem: mortificemus & nos pro eius amore omnem in nobis terrenam concupiscentiam voluptatem. Quòd enim subire Crucis patibulū voluit, viam nobis, qua redire valeamus ad patriam, strauit: ut qui voluptatibus delectati discessimus, fletibus amaricati redeamus: & qui per illicita defluendo cecidimus, etiam à licitis nosmetipsos adstringendo surgamus: & quod deiecerat elatio superbiæ, erigat dilectio humilis vitæ. Vndè & Pastor Ecclesiæ clamat, dicens; Christus passus est pro nobis; vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Et paulus: Imitatores, inquit, Dei estote, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos; & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis.

Degustemus ergo nunc, dilectissimi, cum Christo temporalem momētaneam mortis amaritudinem, ut ad æternam postmodum resurrectionis eius mereamur peruenire dulcedinem. Quòd enim fecit pro nobis, hoc etiam fieri quarit à nobis; testante Propheta, qui dicit; Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Pro nostra etenim redemptione non aurum dedit, non argentum appendit; non pecuniam numerauit; sed semetipsum tradidit; preciosum sui corporis sanguinem fudit, propriam pro nobis animam posuit. Vndè & Petrus ait; Non corruptibilibus argento & auro redempti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis; sed precioso sanguine quasi agni immaculati & incontaminati Christi.

Expedit ergo, ut redemptori suo semetipsum offerat; quicumque ad eius consortium peruenire festinat. Illius vestigia imitetur in via, qui cum eo gaudere anhelat in patria. Illum sibi ducem faciat in itinere, qui ei particeps esse desiderat in peruenitione. Si enim compatimur, & conglorificabimur: si commorimur, & cõiuuemus.

Et

Et iterum idem dicit Apostolus; Si complantati facti sumus similitudini mortis eius; simul & resurrectionis erimus. Nemo se, fratres mei, inaniter seducat: nemo se vana spei securitate decipiat. Non enim possumus hic gaudere de seculo, & illic regnare cum Christo. Ecce intemerata & gloriosa Virgo Maria, cuius hodie splendidissima natiuitate vniversa per orbem sancta illustratur Ecclesia, in lege præfigurata, in Patriarcharum & Prophetarum oraculis prænunciata, ab Angelo singulari honorificentia priuilegio salutata, thronus Dei, solium diuinitatis, palatium Regis æterni, gazophylacium thesauri; quo sumus de cruenti prædonis seruitio comparati, nobis proponitur.

Hæc tam singularis, tam incomparabilis Virgo, si non sequeretur humilitatem Christi, nunquam pertingeret ad celsitudinem Christi: si iniuncta mandata contemneret, ad promissa præmia nullatenus perueniret. Nam dum, prædicante eo, quedam mulier extolleret vocem de turba, dicens: Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ suxisti: respondit: Quinimodò, beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Alibi etiam cum quidam sibi propinquos secundum carnem adesse nunciaret, dicens: Ecce mater tua & fratres tui foris stant, quærentes te: respondit: Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? & extendens manus in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, & fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei, qui in cælis est; ipse meus frater, soror, & mater est. Notate, fratres, notate dignitatem vestram; si adimplentes legem Dei, frangitis voluntatem vestram. Ecce beata & venerabilis Virgo Maria, secundum carnem quidem mater Christi fuit, frater non fuit, soror non fuit. Nam quicumque aliquid horum secundum carnalis iura propinquitatis extiterit, aliud sibi esse omnino non valebit, vt nimirum si mater fuerit, frater, vel soror esse non possit: si verò frater extiterit, mater non sit. Nos autem hæc simul omnia Christo per spiritum sumus; si voluntatem Christi, quæ illi semper cum patre communis est, adimplere satagimus. Sed quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est: quia Deus spiritus est. Ex illa ergò parte, qua redemptor noster Deus est, propinqui sibi tam multipliciter sumus, quantum illi beata Virgo; ex qua nasci dignatus est; secundum carnem esse non potuit. Proprium & singulare fuit illi beatissimæ Virgini, Christum in vtero concipere: commune verò & vniuersale est omnibus electis, in cordis eù deuotione portare. Felix illa, & nimium beata foemina, quæ illum nouem menses gestauit in ventre. Felices etiam nos, si illud assidue portare studeamus in mente. Mirabile quidè fuit, Christum concipi in vtero carnis: sed non est inferius, si deferatur in ergastulo pectoris. Vnde & per Iohannem testatur, dicens; Ego sto ad ostium, & pulso: si quis aperuerit mihi, intrabo ad illud, & cenabo cum illo, & ipse mecum. Notandum verò, quia prius se cenaturum narrat: deinde cenam daturum, grata vice pronunciat: quia cuius nunc bonis operibus pascitur, cum eo simul postmodum in æterni conuiuij dapibus epulatur. Hic etiã, dilectissimi, considerandum est, quanta sit dignitas nostra, quantaque nobis sit proportio cum Maria. Concepit Maria Christum in matrice carnis: deferimus & nos in visceribus mentis: Reficiebat Maria Christum, cum teneris labris lac exprimeret vberum: reficimus & nos varijs bonorum delicijs operum.

Libet autem nunc, dilectissimi, pro edificatione nostra in regula diuinæ iustitiæ parumper radios mentis infingere, & qualiter omnipotens Deus electos suos deprimi temporaliter sinat, quos extollere in æternum decreuerit, indagare. Vt enim nunc de ceteris sileam, hæc eadem beatissima Virgo, cuius hodiernam natiuitatem debitis veneramur obsequijs, ante constitutionem mundi in consilio æternæ sapientiæ electa & præelecta, licet de regali fuerit stirpe progenita, nulla tamè humana dignitatis altitudine floruit, nullis rerum temporalium diuitijs abundauit. Præsepium quippè parturientis indicat, quia diuersoqum, in quo pareret, non habebat. Solent autem homines nascentibus pueris futuri successus læta promittere, & ex eorum auspicijs prospera matribus nunciare. Beata verò Maria, cum filium ad templum deferret, & hunc Simeon in vlnis acciperet, audiuit; Et tuam ipsius animam pertransibit gladius: ac si apertè diceret: Dum filius tuus senserit passionem Crucis in corpore, te etiam transfiget gladius compassionis in mente.

Studeamus & nos, dilectissimi, seculi huius blandimenta despiciere, rerum terrenarum affluentiam deuitare, carnis incentiuam reprimere, Crucem Christi assidue in mente portare: quatenus dum nunc gladio Mariæ transfigimur, cum ipsa postmodum de æternæ

R. m. 6.

Luc. 11.

Matth. 23.

Qui frangit
proprium
voluntate,
Dei mater,
& frater, &
soror est.

Iohan. 3.

Apoc. 3.

Christus bo
nis hominū
operibus
pascitur.Deus in hoc
seculo ele
ctos suos
semper de
primi sinit.

Luc. 2.

Ibidem.

eternæ felicitatis dulcedine satiemur. Quod ipse prætare dignetur, qui ex Patre ante secula genitus, ex ipsa nasci dignatus est in fine seculorum, Amen.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO
TERTIVS DE NATIVITATE IPSIVS BEATISSI-
mæ Virginis Mariæ: vt habetur in Tomis Aloysij.

Septēbris 8.
Matth. 1.

NATIVM sancti Evangelij secundum Matthæum: 7
Liber generationis IESV Christi, filij David, filij
Abraham.

Et reliqua.
Homilia lectionis eiusdem.

Audistis, fratres charissimi, Dominicæ incarnationis ineffabile sacramentum. Audistis in genealogia beatissimæ genitricis Dei, reparationis humanæ mysterium. Audistis, quia creator Angelorum dignatus est propagari de stirpe mortalium. Audistis, quia proavos habere est dignatus in terris, qui fons & origo omnium rerum iura gubernat in celis. Ait enim beatus Evangelista: Liber generationis Iesu Christi, filij David, filij Abraham.

Desiderantur nonnulla.

Nemo potest pro dignitate laudare matrem Dei.

Luc. 1.

Colos. 2.

Per Mariam beatitudo angelicæ dignitatis augetur.

Luc. 2.

Matth. 21.

Psal. 86.

Hinc, fratres, hinc, rogo, perpendite, quibus laudibus digna sit beata & gloriosa Virgo Maria que illum nobis de castissimis luis visceribus genuit, qui nos de tam profundo gutture avidissimi draconis eripuit. Ad eius nanque efferenda præcognia non rhetoricorum diserta facundia, non dialecticorum subtilia argumenta, non acutissima philosophorum apta reperiuntur ingenia. Et quid mirum, si hæc ineffabilis Virgo in suis laudibus modum humanæ vocis exuperat, cum & ipsam humani generis naturam, excellentium meritorum dignitate transcendat? Non denique excellentissimus ille Patriarcharum chorus, non prouidus Prophetarum numerus, non iudex Apostolorum senatus, non Martyrum victor exercitus, non aliquis antiquorum, non quisquam sequentium patrum, huic beatissimæ Virgini poterit comparari. Quid enim sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius diuinæ gratiæ charismate plena fuit? Sic nanque ab Angelo, dum saluaretur, audiuit: Ave gratia plena, Dominus tecum. Quid, rogo, vitij in eius mente vel corpore vendicare sibi potuit locum, quæ ad instar cæli, plenitudini totius diuinitatis meruit esse sacrarium? In Christo enim, sicut per Paulum dicitur, habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Nec mirum, si cunctorum merita transcendat mortalium, quæ & ipsam superexcedit celsitudinem Angelorum. Per hanc enim beatissimam Virginem non solum amissa olim vita hominibus redditur, sed etiam beatitudo Angelicæ sublimitatis augetur, quia dum homo ad superna reducitur, illorum numerus, qui diminutus fuerat, reparatur. Hoc nempe Angelorum multitudo illa signauerat, quæ pastoribus audientibus in redemptoris nostri natiuitate clamabat: Gloria in excelsis, &c. Cum enim prius dicitur, Gloriam esse Deo in excelsis, deinde additur, Et in terra, patenter ostenditur, quia ineffabilis intemperatæ Virginis parrus, non solum terris, sed & ipsis nihilominus generabat gaudium cælis. Hoc etiam illa beatorum puerorum in doles asserbat, qui, veniente ad passionem Domino, concordī voce cantabant; Osanna in excelsis, benedictus qui venit in nomine Domini.

O mirabiliter fecunda virginitas, quæ nouo & inaudito miraculo & Mater dici possit, & Virgo. Qui toto mundo non capitur, puellam innuptæ membris infunditur. Sentiebat quidem pondera ventris, quæ pudorem non amiserat castitatis. Mirabatur partus insignia, quæ nulla nouerat viri contagia. Erat spes in partu, cum non fuisset voluptas in coitu. Immensum concepit, æternum genuit, genitum ante secula parturiuit, qui sibi & munus fecunditatis attulit conceptus, & decus virginitatis non abstulit natus: qui antequam nasceretur, talem creauit eam, vt ipse dignè nasci posset ex ea. De qua Propheta David multò antè prædixerat; Mater Sion, dicet homo, & homo natus est in ea, & ipse fundauit eam Altissimus. Creatus est ex ea, quam creauit: portatus est manibus, quas formauit: suxit vbera, quæ repleuit. Puellæ confouebatur in gremio, quem vastissima cæli non recipit latitudo: Puerilibus fascijs cingebatur, qui

qui immensitatem orbis terra pugillo complectitur. Matris parebat arbitrio, qui omnium rerum iura suo gubernat imperio. Vagiebat in cunabulis, qui Angelorum gaudium est in caelis. Vilibus tegebatur crepundijs, qui electos suos stola induit immortalitatis. Imperabat illi puella, cui cuncta obtemperant & obediunt elementa. Sic nanque in Euangelio scriptum est; Quia venit cum parentibus Nazareth, & erat subditus illis. Merito itaque beata Maria dicitur parens parentis, fons fontis viui, origo principij; quia ille ex ea prodijt per materiam carnis; qui caput est & initium omnium rerum per essentiam Deitatis.

Hæc est porta illa, de qua Ezechiel testatur, dicens; Conuerti me ad viam portæ sanctuarij exterioris, quæ respiciebat ad Orientem, & hæc erat clausa; & dixit Dominus ad me; Porta hæc, quam vides, clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam, & semper erit clausa. Verè semper clausa, quia semper incorrupta. Incorrupta ante partum, incorrupta post partum; concipiens virum, nesciens virum, sicut per Ieremiam dicitur; Faciet Dominus nouum super terram, & ecce mulier circumdabit virum. Gaudeamus itaque, dilectissimi, & exultemus in natiuitate Virginis Dei genitricis, quæ nouum mundo nunciauit gaudium, & totius extitit humanæ salutis exordium. Exultemus, inquam; & sicut gaudere solemus in natiuitate Christi, ita etiam gaudeamus in natiuitate matris Christi.

Hodiè nata est Regina mundi, fenestra cæli, ianua paradisi, tabernaculum Dei, stella maris, scala caelestis; per quam supernus Rex humiliatus ad ima descendit, & homo, qui prostratus iacebat, ad superna exaltatus ascendit. Hodiè apparuit stella mundo, per quam Sol iustitiæ illuxit mundo; illa videlicet, de qua per Prophetam dicitur; Orietur stella ex Iacob, & exurget homo de Israël. Hodiè nata est splendida illa Virgo, ex qua processit speciosus forma præ filijs hominum, tanquam sponsus de thalamo suo. Hodiè prodijt ex vtero matris, quæ templum fieri meruit diuinitatis. Hodiè impleta est propheta illa, quam eximius prophetarum ille Esaias, quasi præco factus ad aduentum Reginæ mundi, magna voce clamabat, dicens; Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Et benè hæc incomparabilis Virgo virga dicitur, quæ per intensionem desiderij ad superna emicuit, non per ficitatem boni operis distortæ nodositatis vitium incurrit. De qua virga redemptor noster, quasi flos ascendit, qui martyribus & confessoribus suis totius orbis campos, velut rosæ & lilij, decorauit. Singularis nanque flos sanctæ Ecclesiæ ipse est, sicut de semetipso in Canticis canticorum loquitur, dicens; Ego flos campi, & lilium conualium. Hoc lilium non in montibus, sed in cõuallibus nascitur; quia superbis Deus resistens, in humilium cordibus inuenitur. Lilium vocatur Christus, lilium dicitur & mater Christi, sicut in eodem Canticis subinfertur; Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Sicut liliū inter spinas, sic beatissima Virgo Maria enituit inter filias; quæ de spinosa propagine Iudæorum nata, candescebat munditia virginæ castitatis in corpore, flammecebat autem ardore geminæ charitatis in mente, fragrabat passim odore boni operis, tendebat ad sublimia intentione continua cordis.

Deest aliquid.

Aue, inquit Angelus, gratia plena; Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus. O dulce, o admirabile nuntium. O nouum & inauditum Angelicæ salutationis obsequium. Plenam appellat gratia; quia ipse in eam descendebat, per quem omnimundo collata est gratia. Dominus, inquit, tecum; quia ille in te est, qui talem fecit te, vt & ipse fieret ex te. Benedicta tu in mulieribus. Per mulierem infusa est maledictio terræ; per mulierem redditur benedictio terræ. Per cuius manus potus mortis amaræ porrigitur, per eam quoque dulcis vitæ poculum exhibetur. Largissimum benedictionis nouæ fluentum; totum detersit maledictionis antiquæ contagium. Sed quid ad hæc Maria? Nunquid delato sibi castitatis nuncio, in immoderatæ lætitiæ risum soluit? Nunquid in superbiæ fastum ceruicem mentis erexit? Nunquid non, antequam responderet, ipsum Angelicæ salutationis pondus librata mentis lance pensauit? Ait enim Euangelista; Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat, qualis esset ista saluatio. Vbi sunt illæ, quæ dicunt; Ego sum virgo, Ego sum virgo? ventosæ, contentiosæ, suspiciosæ, delicias, veste compositæ, moribus dissipatæ? Ego sum virgo. Nescio enim virum, ignoro coniugium. O virgo, quam felix esses, si quod habes in carne, seruares in mente, custodires in actione. Quid enim prodest, solius carnis integritatem seruare, & malignorum spirituum stupris

Peric. mēte
virginitas.

mentis interiora corrumpere? Quid iuuat virginem esse? & exigentibus actionum meritis, nequaquam ad virginalē prēmium peruenire? Virgo carne, non animo, virginitatis prēmio non potitur. Aliud enim est, tentationum fortiter illecebris contrahere? aliud, eisdem blandē irrepentibus, et si non corpore, mente tamen eneruiter cedere.

Apoc. 14.
Iohan. 1.

Philip. 2.

1 Pet. 2.

Iohan. 6.

Luc. 13.

Esa. 23.

Nota.

Luc. 7.
Luc. 15.Virginitas
perfecta quæ
fit.

Luc. 1.

Esa. 7.

Luc. 2.

S. Mariæ
humilitas
quanta fuit.

Eccli. 3.

Non ergo cuiquam sufficit ad capeffenda prēmia solus pudor virginis, nisi & alijs fuerit ditata virtutibus. Iohanni quippe in Apocalypsi per Angelum dicitur; Hi sunt, qui cum mulieribus coinquinati non sunt: sequitur Agnum, quocumque ierit, Agnus enim noster, ille videlicet, qui tollit peccata mundi, charitatem habuit: quia pro salute hominum proprium sanguinem fudit. Gratia humilitatis emicuit: quia humiliavit semetipsum vsque ad mortem, mortem autem Crucis. Patientiam seruauit, quia cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur. Mundanæ dignitatis altitudinem spreuit: quia, sicut per Iohannem dicitur, cum vellent illum Regem constituere, montis latibulum perijt. Inimicos dilexit, pro quibus & in cruce positus exorauit, dicens; Pater, ignosce illis, &c. Ille itaque Agnum, quocumque ierit, sequitur, qui non sola virginitate eius vestigia, sed per omnes quoque virtutum semitas, in quantum praualeat, imitatur. Ille Agnum sequitur in peruentionis requie, qui illum imitari studuerit in itineris aduersitate.

Sed plerumque conuersatione coniugatorum, vita confunditur virginum, cum illi vltra habitum assumunt opera, & isti iuxta ordinem proprium non excitant corda. Vnde & per Prophetam dicitur; Erubescite Sidon, ait mare. Quasi enim per vocem maris ad verecundiam Sidon adducitur, quando per comparisonem vite secularium, atque in hoc mundo fluctuantium, eius, qui munitus & quasi stabilis cernitur, vita reprobat. Sæpe enim nonnulli ad Dominum post carnis peccata redeuntes, tanto se ardentius in bonis operibus exhibent, quanto damnabiliores de malis videntur. Et sæpe quidam in carnis integritate perdurantes, dum minus se respiciunt habere quod desinant, plene sibi sufficere vitæ suæ innocentiam putant, atque ad feruorem spiritus nullis se ardoris stimulis inflammant. Et fit plerumque Deo gratior amore ardens vita post culpam, quam securitate torpens virginis innocentia. Vnde & voce Iudicis dicitur; Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Et iterum; Gaudium est Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia.

Illæ ergo virginitas perfecta est, quæ reliquis virtutibus cingitur, quæ vera mentis humilitate conditur, quæ non solum illibatam se seruat in carne, sed etiam pudicam custodit in ore. Vnde & beata virgo Maria, audito Angelicæ legationis mysterio, solitum modesti silentij rigorem tenuit: & licet ipsa intrâ se discutere non posset, qualis esset illa saluatio, verbis tamen inquirere superfluum deputauit. Sed mox tacendo audire meruit, quod inquirere non præsumpsit. Ait enim Angelus ei; Nè timeas, Maria: inuenisti enim gratiam apud Dominum. Ecce concipies, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Quod Propheta multò antè venturum prædixit, hoc præsens adesse eisdem verbis Angelus nunciavit. Dicit enim, ut præmissum est, Esaias; Ecce Virgo in utero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Illic Iesus, qui Saluator dicitur, hic Emmanuel, qui, Nobiscum Deus, interpretatur.

Qua letitia, quo tripudio, fratres mei, Mariæ mens impleta esse potuerat, quando hæc prophetica & Angelica verba intrâ se inuicem conferebat? Maria enim, inquit Euangelista, conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. In quanta se excellentia super humanum genus sublimari conspexerat, quæ se creatoris sui matrem fieri audiebat? Sed quæ tanto apud Deum fastigio crescere meruit, quanta se apud ipsam humilitatis deiectione subtrauit? Ait enim; Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum. Dei mater ab Angelo dicebatur, & ipsa se ancillam Domini fatebatur. Et verè Mater simul & ancilla. Ancilla siquidem per communem conditionis humanæ naturam? Mater verò, per ineffabilem diuini muneris gratiam. Mater in eo, quod genuit? ancilla in eo, quod genita fuit. Nondum Euangelium scriptum erat, & iam Euangelica præcepta seruabat. Præcepit enim Dominus; Quanto maiores, humilia te in omnibus. Quid enim maius matre Domini? Quid humilius ancilla Domini? Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum.

Aliquid desideratur.

Ecce,

Eccè, inquit Propheta, Dominus ascendit super nubem leuem. Sol quippè cum nube tegitur; ab humanis visibus occultatur. Sic nimirum, sic Saluator noster, sumpta ex Virgine se carne vestiuit, in qua diuinitas latens, humano intuitu videri non potuit. Quæ nubes idcirco leuis dicitur: quia beatissima Virgo nullo viri semine grauida, sola sancti Spiritus gratia foecundatur. Quæ & dignitatem genitricis obtinuit, & virginalem pudicitiam non amisit. Quæ sine contaminatione concepit, & sine dolore filium procreauit. Non secutus est dolor partum, quia non præcessit libido cõceptum. Dicitur nanque fuerat Euæ: In dolore paries filios. Quæ sententia in alijs matribus viguit, in Maria verò modum sui iuris amisit. In mulieribus fixa persistit, in Virgine præualere non potuit. Quæ enim Virgo permansit concipiendo, dolorem sentire non potuit pariendo. Ille quippè, qui ex ea ineffabiliter prodijt, claustrum virginalis pudicitiae non corruptit. Virginem deniquè veniens introiuit, virginem nihilominus exiens dereliquit. Hæc enim est hortus conclusus, fons signatus: quæ & fructum foecunditatis edidit, & virginitatis meritum non imminuit.

O mirabilis, o singulariter nobilis caro beatissimæ Virginis, in qua mulieribus natura muratur, humana conditio non tenetur. Per coitum quidem est genita, sed non per efficaciam coitus enixa. Edita communi nascentium iure, edidit singularis gratiæ nouitate. In humano deniquè genere, ille nobilis dicitur, qui claris Maiorum titulis insignitur. Beata verò Maria, licet de generosa sit patrum stirpe progenita, ab illo tamen trahit excellentissimæ nobilitatis genus, qui de illa est nouo nascendi genere procreatus, & per clarissimam sobolem, omnè humani stemmatis excedit nobilitatem. Clara proauorum titulis, sed incomparabiliter clarior generositate prolis. Filia siquidem Regum, sed mater Regis Regum.

Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei. Sed quicquid de te à mortali homine dicitur, cellitu dinis tuæ meritis non æquatur. Quam enim excellens gratia super Angelos eleuat, ad eius dignè efferenda præconia humana fragilitas non adspirat. Rogamus te, clemētissima ipsius pietatis & misericordiæ Mater, vt qui tuæ laudis insignia frequentare gaudemus in terris, tuæ intercessionis auxilia habere mereamur in caelis, quatenus sicut per te Dei filius dignatus est ad nostra descendere, ita & nos per te ad eius valeamus consortium peruenire, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & gloriatur per infinita secula seculorum, Amen.

ILLVSTRE MARTYRIVM SANCTI ADRIANI ET ALIORVM XXIII. VT HABETVR IN ANTIQVIS MS-

codicibus, quibus vetustissima Martyrologia adstipulantur. Stylum passim nonnihil expoliuit F. Laur. Surius, adiectis ad marginem capitibus.

LN diebus illis cum tyrannus Maximianus ingrederetur Nicomediã, Christianos perditurus, misit persecutores per loca singula, vt interficerent in Christum credentes. Intrans autem urbem, properè abiit ad templum, & præcidens in faciem, adorauit deos suos, statimque eis iussit sacrificium offerri. Vbi id populus cognouit, festini offerebant alij tauros, alij vitulos, plerique oues & arietes, & hircos, & volatilia. Erat enim plena idolis ciuitas, adeoque per omnes eius regiones sacrificabant, vt omnia sacrificiorum nidoribus complerentur. Aderant etiam præcones, qui voce magna clamarent, vt præstò essent omnes ad offerendas dijs suis hostias: siqui verò id contemnerent, ij tormentis excruciantur. Quod si quispiam Christianus reperiretur, ignibus combureretur. Quidam etiam designati sunt, qui omnem illam ciuitatem accuratè inquirerent, & si quos vel viros, vel feminas in Christum credentes, deprehenderent, cautè eos ad iudicem perducerent: quibus etiam varia supplicia & flammæ atrocissimas minabantur, si quem occultarent: porro præmia à tyranno promittebantur, si eos proderent & indicarent. Tum verò vicini vicinos, amici amicos, propinqui propinquos, partim præmijs illecti, partim pœnarum metu tradere cœperunt. Pœnæ enim terribiles constitutæ erant in eos, qui celassent Christianos.